

ЗАЯВА УКРАЇНСЬКИХ ГРУП ВЦІЛІЛИХ

щодо міжнародного механізму компенсації жертвам російської агресії та його часових рамок

16 грудня 2025 року

Ми вітаємо створення Міжнародної комісії з розгляду заяв для України - але постраждалі від злочинів, скоєних до 2022 року, не повинні бути забуті

Створення міжнародного механізму компенсації жертвам російської агресії є важливим кроком на шляху до правосуддя та відшкодування збитків українським жертвам та вцілілим. Реєстр збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України (Реєстр збитків, або RoD) почав функціонувати у квітні 2024 року. 16 грудня 2025 року [Конвенція](#) про створення Міжнародної комісії з розгляду заяв для України (Конвенція) буде відкрита для підписання та ратифікації державами під час дипломатичної конференції в Гаазі, Нідерланди. Ми, українські групи вцілілих, що нижче підписались, вітаємо прогрес, досягнутий у напрямку повного введення в дію цього механізму компенсації. Ми закликаємо держави підписати та ратифікувати Конвенцію і надати підтримку для її повного введення в дію, щоб почати виплачувати компенсації жертвам та вцілілим у найкоротші терміни.

Ми краще за будь-кого іншого розуміємо нагальну потребу у відшкодуванні збитків постраждалим від агресії Росії проти України. Тому ми продовжуємо нагадувати державам, що жертви злочинів, скоєних Російською Федерацією до 24 лютого 2022 року, не повинні бути забуті. Чинне часове обмеження Конвенції виключає постраждалих від злочинів, скоєних з початку російської агресії 20 лютого 2014 року. Ця заява закликає держави підтримати поправку до Конвенції, яка дозволить розширити повноваження Комісії з розгляду заяв для України, включивши до них:

“[с]вимоги про відшкодування збитків, втрат або шкоди, заподіяних міжнародно-протиправними діями, вчиненими Російською Федерацією в Україні або проти України 20 лютого 2014 року або після цієї дати.”

Для українських постраждалих, які з початку російської агресії чекають на притягнення до відповідальності та відшкодування, ця поправка є не просто технічним коригуванням: це необхідний і давно очікуваний крок до визнання, гідності та правосуддя.

Комісія з розгляду заяв для України повинна реагувати на потреби постраждалих і сприяти тривалому миру

Підхід, орієнтований на постраждалих, який підтримується в рамках всієї системи ООН і відображений у стандартах [ООН](#), [ЄС](#) та [Ради Європи](#) щодо прав жертв, вимагає, щоб механізми притягнення до відповідальності та відшкодування відповідали реальному досвіду і потребам постраждалих. Наявна наразі структура механізму компенсації довільно виключає велику кількість постраждалих від найтяжчих міжнародних злочинів, скоєних з початку конфлікту на сході України в лютому 2014 року, зокрема тортур, свавільного затримання та переміщення в Криму, Донецькій та Луганській областях України, з-поміж іншого. Ці постраждалі зазнали численних і взаємопов'язаних збитків та були вимушені кілька разів переселятися, внаслідок чого вони перебувають в особливо вразливому становищі.

Часові рамки, передбачені Конвенцією, можуть створити враження наявності ієрархії страждань. Постраждалі з одних і тих самих громад і зазнали подібних злочинів, скоєних тими самими особами, поділяються на тих, хто може отримати відшкодування, і тих, хто не може. Наявні часові обмеження Комісії з розгляду заяв для України створюють довільну перешкоду, яка може призвести до розколу громад, поглиблення шкоди, порушення глибинних структур українського суспільства та загрози тривалому миру. Розширення часових рамок механізму компенсації може запобігти цьому.

Розширення часових рамок відповідає міжнародним правовим стандартам щодо відповідальності держав за міжнародно-правопорушні дії

Агресія Російської Федерації проти України розпочалася у 2014 році. [ООН](#) та [правозахисні організації](#) задокументували велику кількість злочинів, які, як стверджується, були скоєні підтримуваними Росією угрупованнями та російськими збройними силами. Ці дії не є окремими епізодами, а є частиною безперервного ланцюга злочинів, який ескалував із повномасштабним вторгненням у 2022 році. Згідно зі статтями 29, 30 та 31 Статей про відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння, відповідальність не починається з моменту посилення порушень: вона починається з моменту, коли порушення починають відбуватися. Немає принципових підстав розділяти шкоду, що виникає від одних і тих самих безперервних протиправних діянь, і відмовляти жертвам у відшкодуванні на підставі такого поділу.

Поправка, що розширює часові рамки Комісії з розгляду заяв для України, вже передбачена у статті 33(2) Конвенції. Це положення передбачає, що поправки до Конвенції «можуть включати пропозицію про розширення часових рамок цієї Конвенції з метою включення претензій про відшкодування збитків, втрат або шкоди, заподіяних міжнародно-протиправними діями, вчиненими Російською Федерацією в Україні або проти України 20 лютого 2014 року або після цієї

дати». Після створення Комісії з розгляду заяв для України Реєстр буде переданий Комісії з розгляду заяв для України і продовжить свою роботу в її складі.

Цим ми закликаємо держави:

- Підписати та ратифікувати Конвенцію про створення Міжнародної комісії з розгляду заяв для України.
- Забезпечити достатнє фінансування та функціонування Комісії з розгляду заяв для України у найкоротші терміни.
- Змінити часові рамки мандату Комісії з розгляду заяв для України відповідно до статті 33(2) проекту Конвенції, щоб включити збитки, втрати та шкоду, заподіяні Російською Федерацією з 20 лютого 2014 року.
- Вжити заходів для забезпечення виплати компенсацій постраждалим, зокрема шляхом спрямування частини будь-якого потенційного «репараційного кредиту» або частини будь-якого іншого механізму фінансування, пов'язаного із замороженими російськими активами або пов'язаними з ними прибутками, до Фонду.
- Забезпечити, щоб процес репарацій враховував характер і ступінь шкоди, заподіяної окремим постраждалим, шляхом застосування відповідної стратегії визначення пріоритетів, яка враховує потреби найуразливіших груп.

Групи вцілілих, що підписалися нижче:

Мережа “Випускники” (ALUMNI)

ГО "Об'єднання родичів політв'язнів Кремля"

ГО “Цивільні в полоні”

ГО “Цивільні вільні”

ГО “Нумо, сестри!”

ГО “Сема Україна”

ГО “Шлях вільних”

ГО “29 ГРУДНЯ”

Список громадських організацій, які підтримали заяву:

Глобальна ініціатива проти безкарності (Global Initiative Against Impunity)*

All Survivors Project

Центр громадянських свобод (CCL)

Кримська правозахисна група (КПГ)

Кримський процес

Європейський центр з конституційних прав і прав людини (ECCHR)

Центр прав людини ZMINA

JurFem

Legal Action Worldwide

Міжнародна федерація прав людини (FIDH)

Медійна ініціатива за права людини (МІПЛ)

REDRESS

Центр «Соціальна Дія» (SAC)

Synergy for Justice

Truth Hounds

Ukrainian Legal Advisory Group (ULAG)

Харківська правозахисна група (ХПГ)

Центр Дністрянського

*Ця заява була підготовлена за підтримки Глобальної ініціативи проти безкарності і за міжнародні злочини та серйозні порушення прав людини: Забезпечення правосуддя (GIAI), яка має на меті сприяти боротьбі з безкарністю шляхом підтримки комплексного підходу до правосуддя та відповідальності за серйозні порушення прав людини та основні міжнародні злочини, і фінансується ЄС. За її змістом відповідальність несуть виключно REDRESS та GIAI, і він не обов'язково відображає точку зору Європейського Союзу.